

บันทึก

เรื่อง ปัญหากรรณิการโดยชอบด้วยกฎหมายของ จ.ส.ต. ศรี ไชยสอน

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือที่ ๔๙๒๙/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๐๕ ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาเรื่องปัญหากรรณิการโดยชอบด้วยกฎหมายของ จ.ส.ต.ศรี ไชยสอน ตามข้อหาหรือของกระทรวงการคลัง ซึ่งมีความละเอียดว่า กระทรวงมหาดไทยขอให้กระทรวงการคลังพิจารณาส่งจำแนกบัญชีของ จ.ส.ต.ศรี ไชยสอน ผู้ถึงแก่กรรมและมีภริยา ๕ คน ซึ่งกระทรวงการคลังได้พิจารณาแล้วเห็นว่า มีเพียง ๒ คน เท่านั้นที่ควรได้รับการพิจารณาว่าผู้ใดจะเป็นกรรณิการโดยชอบด้วยกฎหมาย คือ นางเคลือบ ซึ่งได้ทำการสมรสก่อนประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ และนางทองปาน ที่จดทะเบียนสมรสเมื่อ พ.ศ.๒๕๔๖ นอกนั้นเป็นภริยาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย กระทรวงการคลังจึงได้ขอให้กระทรวงมหาดไทยแจ้งให้ภริยาทั้งสองของ จ.ส.ต.ศรี ไชยสอน ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลสั่งว่าผู้ใดเป็นกรรณิการโดยชอบด้วยกฎหมายของ จ.ส.ต.ศรี ไชยสอน เสียก่อน ซึ่งปรากฏว่า

๑. นางทองปาน ไชยสอน ได้ร้องต่อศาลจังหวัดมหาสารคาม ขอให้ศาลสั่งให้ผู้ร้องเป็นกรรณิการโดยชอบด้วยกฎหมายของ จ.ส.ต.ศรี ไชยสอน ศาลจังหวัดมหาสารคามได้มีคำสั่งเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๐๓ ว่า ผู้ร้องจดทะเบียนสมรสกับ จ.ส.ต.ศรี ไชยสอน ผู้ตายแล้วไม่เป็นการจำเป็นต้องมาขอสิทธิจากศาลให้สั่งว่าเป็นกรรณิการที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ตายอีก จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้อง

๒. นางเคลือบ ได้ฟ้องนางทองปานต่อศาลจังหวัดอุดรธานี ขอให้ศาลสั่งว่าตนเป็นทายาทและการจดทะเบียนสมรสระหว่างจำเลย (นางทองปาน) กับ จ.ส.ต.ศรี ไชยสอน เป็นโมฆะ ศาลจังหวัดอุดรธานีได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๐๔ ว่า สิทธิของโจทก์ในการเป็นทายาทยังมีอยู่ตามกฎหมายทั้งยังไม่ถูกโต้แย้งอย่างใด จึงหาเกิดสิทธิฟ้องร้องไม่ อีกประการหนึ่งการสมรสของ จ.ส.ต.ศรี ไชยสอน ก็ได้สิ้นสุดลงแล้วด้วยความตาย การที่จะให้ศาลสั่งให้การจดทะเบียนสมรสระหว่าง จ.ส.ต.ศรี ไชยสอน กับจำเลยเป็นโมฆะและเพิกถอนทำลายทะเบียนเสีย นั้น ไม่บังเกิดผลอะไรแก่สิทธิในครอบครัวของโจทก์ศาลจึงได้พิพากษายกฟ้องโจทก์

กระทรวงการคลังเห็นว่าเรื่องนี้มีปัญหาว่า เมื่อศาลจังหวัดอุดรธานีได้รับรองว่านางเคลือบยังเป็นทายาทของ จ.ส.ต.ศรี ไชยสอน อยู่ตามกฎหมาย โดยนิติบัญญัติถือว่าเป็นกรรณิการโดยชอบด้วยกฎหมายของ จ.ส.ต.ศรี ไชยสอน อยู่ ขณะเดียวกันศาลจังหวัดมหาสารคาม (คนละศาล) ได้มีคำสั่งให้นางทองปานเป็นกรรณิการโดยชอบด้วยกฎหมายของ จ.ส.ต.ศรี ไชยสอน เช่นเดียวกัน ซึ่งเท่ากับว่านางเคลือบและนางทองปานต่างก็มีฐานะเป็นกรรณิการโดยชอบด้วยกฎหมาย

ของ จ.ส.ต.ศรี ไชยสอน ทั้งสองคน ซึ่งกระทรวงการคลังเห็นว่าเป็นการขัดกับมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ และมาตรา ๑๔๔๕ (๓) มาตรา ๑๔๕๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยว่า นับตั้งแต่วันใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ เป็นต้นมา ชายมีคู่สมรสโดยถูกต้องตามกฎหมายได้มากกว่า ๑ คน หรืออย่างไร สำหรับเรื่องนี้ กระทรวงการคลังจะจ่ายบำนาญตกทอดในส่วนของภริยาให้แก่ผู้ใดหรือจ่ายให้ทั้งสองคน

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาเรื่องนี้แล้ว มีความเห็นว่า ในกรณีดังที่หารือไปนี้ กระทรวงการคลังจะจ่ายบำนาญตกทอดในส่วนของภริยาให้แก่ภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายได้เพียงคนเดียว แต่นางเคลือบหรือนางทองปานผู้ใดจะเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของ จ.ส.ต.ศรี ไชยสอน หรือไม่นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาคำสั่งและคำพิพากษาของศาลแล้วเห็นว่า ตามคำสั่งของศาลจังหวัดมหาสารคามก็ดี คำพิพากษาของศาลจังหวัดอุดรธานีก็ดี ยังหาได้ชี้ขาดในประเด็นที่ว่าผู้ใดเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของ จ.ส.ต.ศรี ไชยสอน ไม่ และในปัญหาข้อนี้มาตรา ๑๔๔๘^๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดอ้างว่าการสมรสเป็นโมฆะหรือโมฆียะ นอกจากศาลพิพากษาว่าเป็นเช่นนั้น ฉะนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงไม่อาจพิจารณาให้ความเห็นเพื่อเป็นหลักปฏิบัติตามความประสงค์ของกระทรวงการคลังได้

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย

(นายหยุต แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๐๖

^๑ มาตรา ๑๔๔๘ บุคคลใดจะกล่าวอ้างว่าการสมรสเป็นโมฆะหรือโมฆียะไม่ได้ นอกจากศาลพิพากษาว่าเป็นเช่นนั้น